

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

OM DET SÄKERHETSPOLITISKA LÄGET I EUROPA OCH MÄNNISKORS EGENBEREDSKAP

Enkätundersökning genomförd av Attityd i Karlstad AB på uppdrag av MSB.

Slutrapport 2022-04-06

attityd

BAKGRUND OCH SYFTE

MSB gör återkommande undersökningar om människors attityder och förhållningssätt till hemberedskap, eget ansvar och engagemang i vår gemensamma beredskap för kriser och krig.

Syftet med denna undersökning är att se om och hur Rysslands invasion i Ukraina och det säkerhetspolitiska läget i Europa har påverkat människors attityder, förhållningssätt och agerande i relation till säkerhet och beredskap. Undersökningen ska bland annat svara på följande frågeställningar:

- Hur oroade är människor för den säkerhetspolitiska utvecklingen i vårt närområde?
- Hur inhämtas information om händelseutvecklingen i Ukraina och ansvariga myndigheters agerande?
- I vilken utsträckning upplevs att informationen från ansvariga myndigheter är tillräcklig?
- Hur påverkar händelseutvecklingen i Ukraina människors hemberedskap?

GENOMFÖRANDE

Metod:

Webbenkät i Norstat:s webbpanel.

Målgrupp:

Undersökningspopulationen är Sveriges befolkning 15-74 år.

Antal svar/riksrepresentativt:

Totalt har 1044 personer svarat.

Urvalet är i grunden gjort riksrepresentativt på ålder, kön och region. Grupper med lägre svarsvilja har kompenserats upp genom fler inbjudningar. Data har därefter viktats på samma variabler för en exakt riksrepresentativ fördelning.

Datainsamlingsperiod:

Svaren har samlats in under perioden 8-16 mars 2022.

Rapportering:

Resultatet redovisas i diagramform, med kommenterande text bland annat kring signifikanta skillnader mellan åldersgrupper och kön.

Signifikanta skillnader mellan demografiska undergrupper utifrån kön, ålder, region, ortsstorlek, utbildning, inrikes-/utrikesfödd redovisas i sin helhet i tabellbilaga.

OM ATTITYD

Attityd grundades 1995. Vår vision är att genomföra undersökningar, utvärderingar och analyser som leder till verksamhetsutveckling och bättre beslut. Vi genomför uppdrag i offentlig, privat och ideell sektor.

Vi drivs av övertygelsen att verksamheter fattar bättre beslut om de tar in fler perspektiv i sitt beslutsunderlag. Genom vår erfarenhet, kompetens, metoder och verktyg kan vi göra skillnad för våra kunder och bidra till verksamhetsutveckling och bättre beslut.

Attityd är medlem i ESOMAR, vilket innebär att företaget följer ESOMARs etiska regler.

BAKGRUNDSINFORMATION OM RESPONDENTERNA

49%

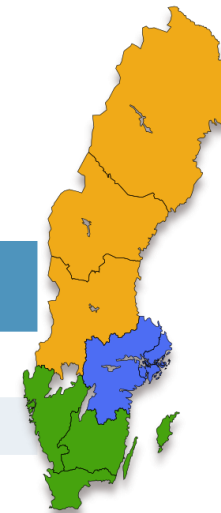

50%

Åldersgrupp	Antal	Procent	Procent (riket)
15-29 år	249	24	25
30-49 år	369	35	36
50-64 år	253	24	25
65-74 år	173	17	14
Totalt	1044	100	100

Utbildning	Antal	Procent	Procent (riket)
9 år eller mindre	104	10	10
10-12 år	398	36	41
13 år eller mer	486	50	49
Annat	56	5	
Totalt	1044	100	100

Region	Antal	Procent	Procent (riket)
Norra	190	18	17
Östra	427	41	40
Södra	427	41	43
Totalt	1044	100	100

Ortsstorlek	Antal	Procent	Procent (riket)
Landsbygden	175	17	17
Mindre tätort	223	21	21
Stad/större tätort	367	35	35
Storstad	279	27	27
Totalt	1044	100	100

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

SAMMANFATTNING

KÄNSLOR KRING RYSSLANDS INVASION AV UKRAINA

- Hälften av de svarande är oroade över det försämrade säkerhetspolitiska läget.
- Cirka hälften känner ett ökat engagemang i och ett större ansvar för Sveriges beredskap.
- Drygt hälften, 52%, känner ett större eget ansvar för sin egen och sina näras beredskap.
- 45% reflekterar mer kring sitt hushålls hemberedskap med anledning av den försämrade säkerhetspolitiska situationen.
- 57% tycker att det har blivit viktigare med en hemberedskap.

BETEENDEN SOM EN KONSEKVENNS AV DET FÖRVÄRRADE SÄKERHETSPOLITISKA LÄGET

- 1 av 5 har stärkt sin hemberedskap.
- Knappt hälften, 45%, planerar att stärka sin hemberedskap.
- Totalt sett har 66% stärkt eller planerar att stärka sin hemberedskap, främst genom att bunkra extra mat och vatten, ordna med alternativa ljuskällor och skaffa radio som drivs med solceller/vev/batterier.

INFORMATIONSLÄGET

Cirka 2 av 5 tycker att det finns tillräckligt med information om hur Sverige påverkas av det som nu sker i Ukraina. Likaså att det finns tillräckligt med information kring hur man själv bör agera.

INFORMATIONSKÄLLOR

- Huvudsakliga källor för informationsinhämtning om det säkerhetspolitiska läget i Europa och situationen i Ukraina är i följande ordning:

1. TV
2. Nyhetstidningar på nätet
3. Radio

- 18% använder msb.se som huvudsaklig informationskälla. 97% av användarna bedömer informationen på msb.se som relevant.
- För information om *hur man kan stärka hemberedskapen* är MSB en viktig informationskälla; 33% söker information på msb.se och 45% uppger att de har fått information via MSB:s broschyr « Om krisen eller kriget kommer ».

INFORMATION FRÅN MYNDIGHETER

- 46% menar att MSB tillhandahåller tillräcklig relevant information om Rysslands invasion av Ukraina och det försämrade säkerhetspolitiska läget, medan 18% bedömer att MSB inte tillhandahåller tillräcklig relevant information.
- Försvarsmakten får motsvarande omdöme.
- Från kommuner och länsstyrelser upplever cirka hälften av de svarande att de inte får tillräcklig relevant information.

BROSCHYREN «OM KRISEN ELLER KRIGET KOMMER»

Kännedom

- 4 av 5 känner till broschyren «Om krisen eller kriget kommer».
- 35% uppger att de har broschyren. Av dem har en betydande majoritet (83%) fått den hemskickad i brevlådan.
- 45% uppger att de har fått information om hur man kan stärka hemberedskapen via broschyren « Om krisen eller kriget kommer ». 33% har sökt information på msb.se om hur man kan stärka hemberedskapen.

Omdöme (från de som har broschyren)

- 97% upplever att broschyren ger dem relevant information om hur de bör agera och förhålla sig inför en kris eller ett krig.
- 82% bedömer att broschyren ger relevant information om hur samhällets beredskap för kriser och krig ser ut.

RESULTAT

1044 enkätsvar har sammanställts och analyserats. Resultatet redovisas i diagramform och signifikanta skillnader mellan demografiska grupper kommenteras i en blå textruta. De demografiska grupperna är: kön, ålder, region och utbildning. (I tabellbilagan finns signifikanta skillnader markerade på ytterligare en undergrupp; ortsstorlek. Exempelvis kan jämförelser göras mellan boende i storstad kontra landsbygd).

I signifikansanalysen jämförs i första hand "positiva mot negativa", det vill säga att de två yttersta skalstegen på respektive ände slås samman och jämförs mot varandra. Exempel:

Skala	<i>mycket oroad</i>	}	<i>"oroad"</i>
	<i>ganska oroad</i>		
	<i>inte speciellt oroad</i>	}	<i>"inte oroad"</i>
	<i>inte alls oroad</i>		

Andelen "oroade" jämförs med andelen "inte oroade" och där skillnaden är signifikant mellan de demografiska grupperna kommenteras detta i en blå textruta.

Resultatet redovisas i procent. I de fall procentandelarna inte summerar till 100, så beror det på att siffrorna avrundats till heltal enligt metoden *svensk avrundning*.

Urvalet är gjort riksrepresentativt på ålder, kön och region. Data har därefter viktats på samma variabler för att justera för eventuell över- respektive underrepresentation. Resultatet följer därmed en riksrepresentativ fördelning och kan sägas spegla ett Sverige i miniatyr utifrån angivna bakgrundsvariabler.

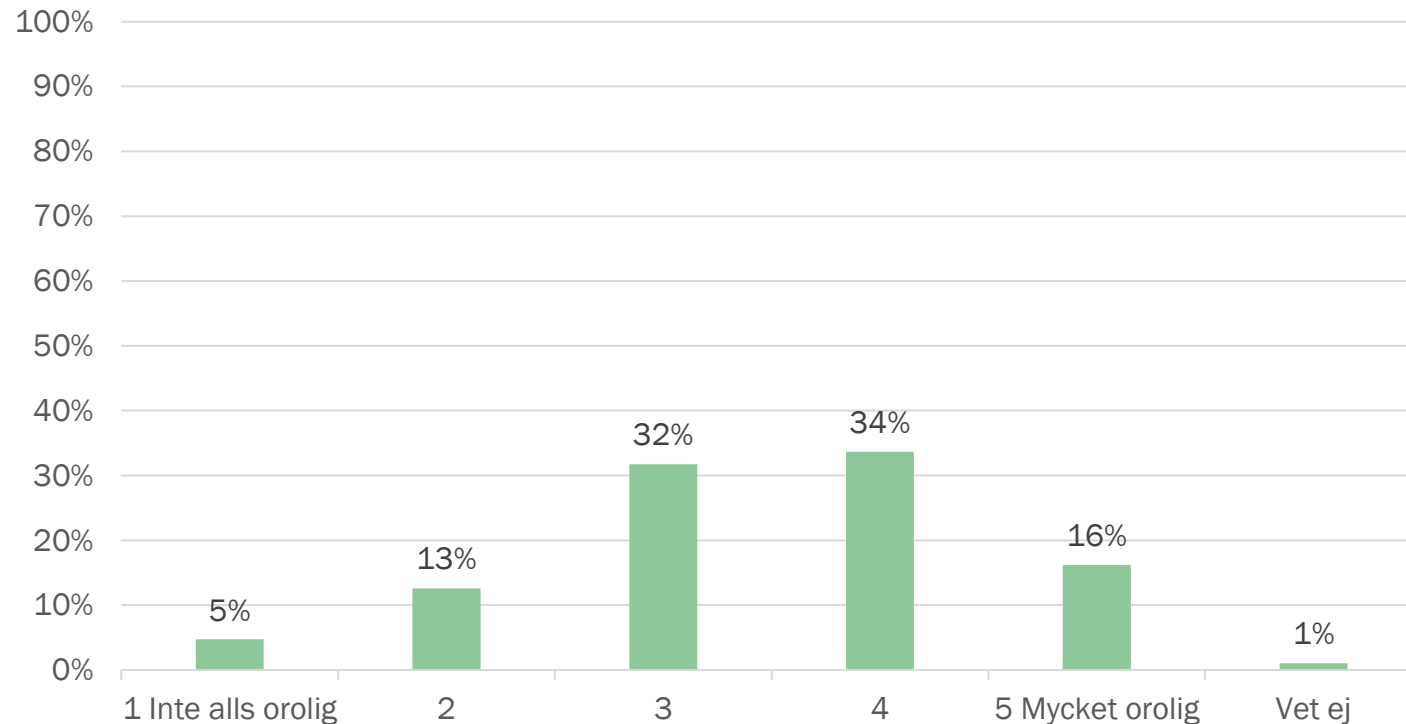
Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

RESULTAT

ORO OCH ANDRA KÄNSLOR

Med anledning av den ryska invasionen i Ukraina, hur orolig känner du dig för det försämrade säkerhetspolitiska läget i Europa?

Antal svarande =1044

Signifikanta skillnader

Kvinnor är i större utsträckning oroliga för det säkerhetspolitiska läget i Europa, 60% jämfört med 41% bland män.

Unga är inte lika oroliga, 39% jämfört med 50-58% i övriga åldersgrupper.

Personer med universitetsutbildning är i högre grad oroliga, 56% jämfört med 28% bland personer med endast grundutbildning och 47% bland personer med gymnasieutbildning.

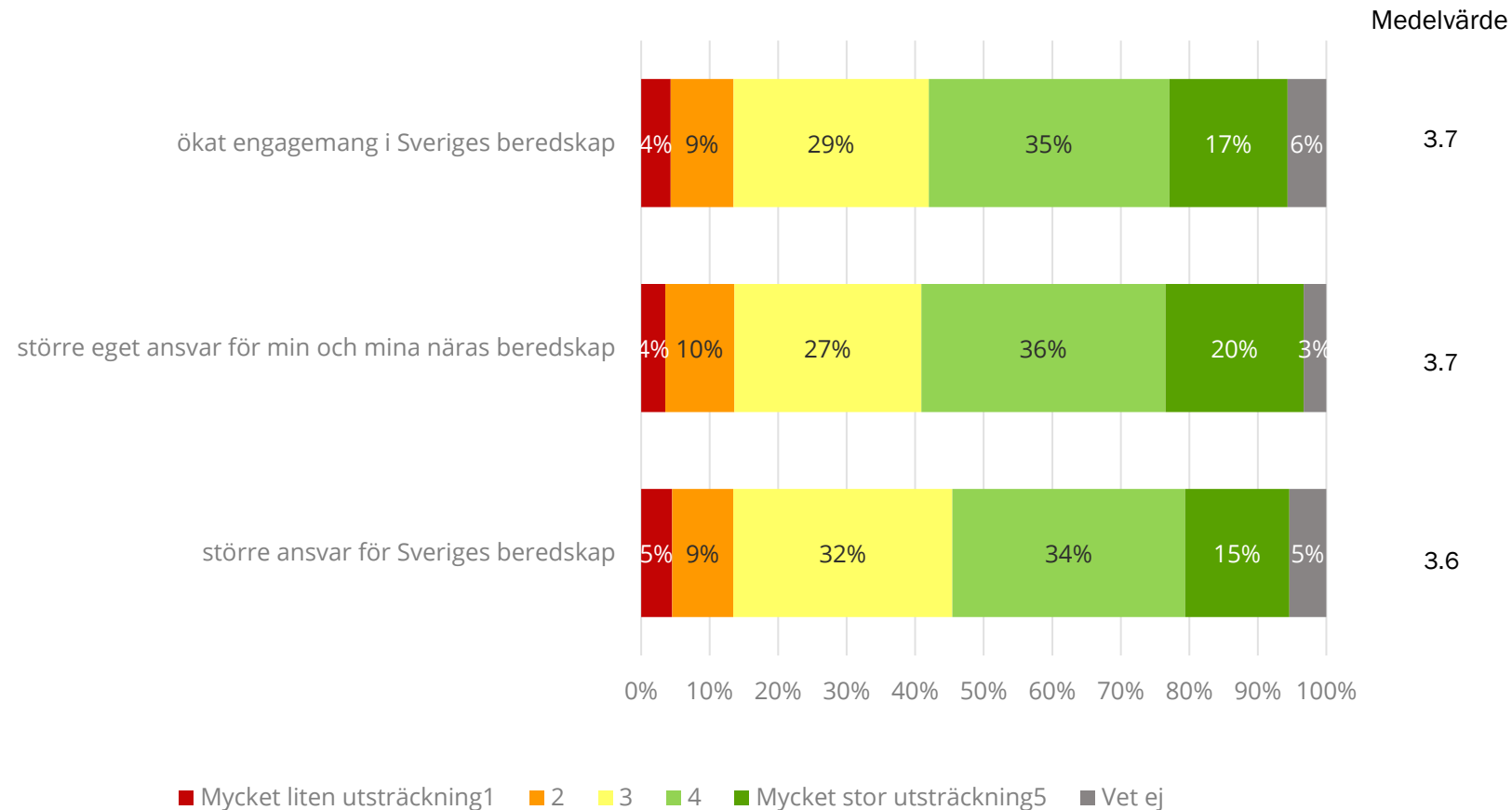
ORO OCH ANDRA KÄNSLOR

Vilka känslor väcker Rysslands invasion i Ukraina hos dig?

BEREDSKAP

I vilken utsträckning känner du med anledning av det försämrade säkerhetspolitiska läget i Europa...

Signifikanta skillnader

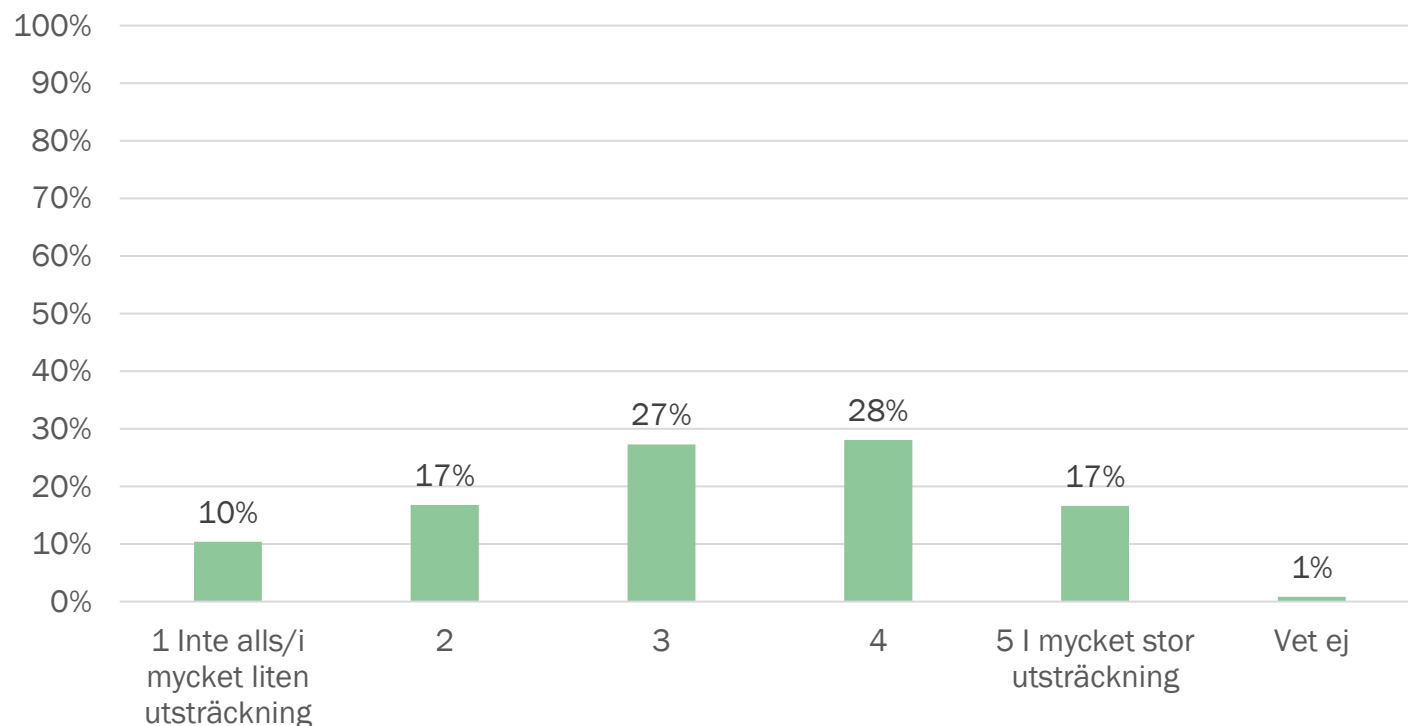
Kvinnor känner ett större eget ansvar för sin och sina näras beredskap, 62% jämfört med 50% bland män.

Åldersgruppen 50-64 år känner i större utsträckning ett ökat engagemang och ett större ansvar.

Personer med universitetsutbildning känner i högre grad ökat engagemang och ett större ansvar jämfört med personer med grundutbildning.

HEMBEREDSKAP

I vilken utsträckning har den ryska invasionen i Ukraina fått dig att reflektera kring ditt hushålls hemberedskap?

Antal svarande =1044

Signifikanta skillnader

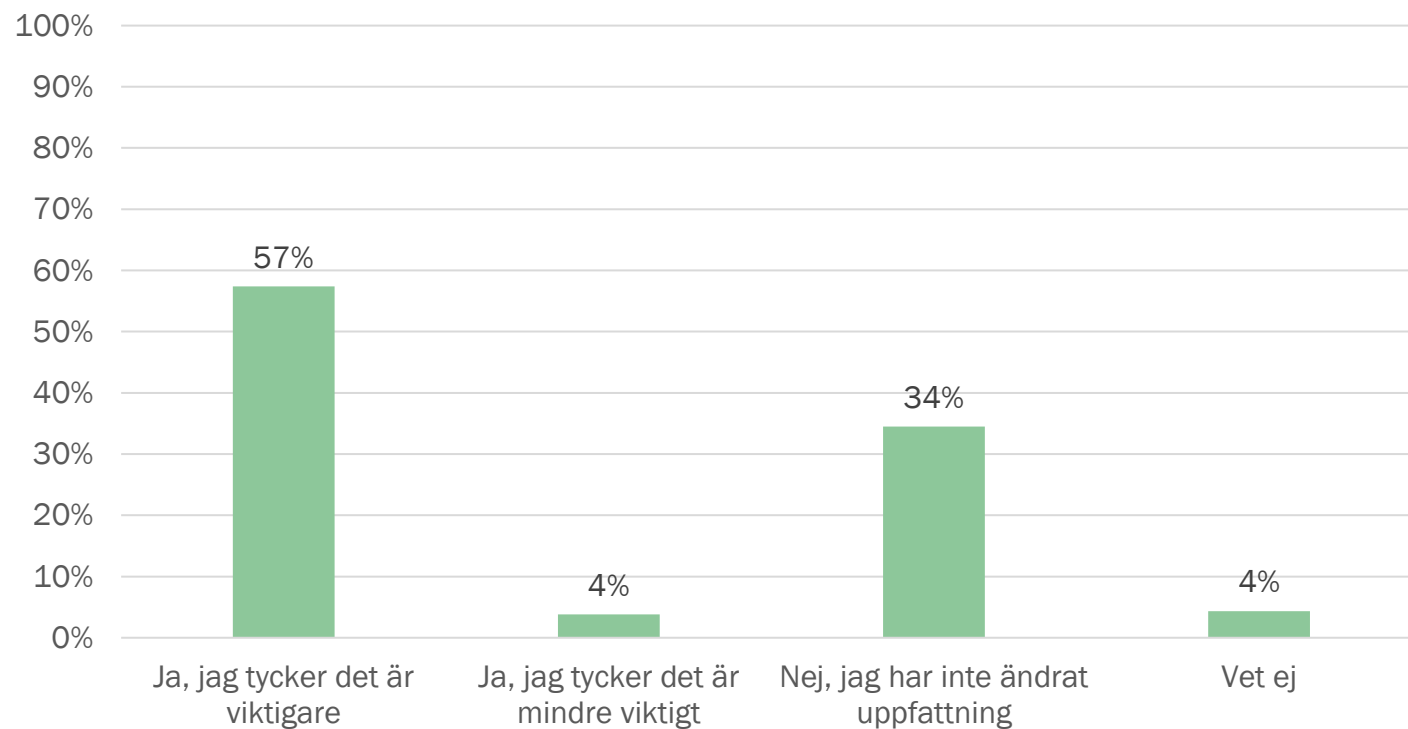
Kvinnor reflekterar i högre grad kring sitt hushålls hemberedskap, 54% jämfört med 36% bland män.

Unga reflekterar i mindre utsträckning kring sitt hushålls hemberedskap, 38% jämfört med 42-48% i övriga åldersgrupper.

Personer med universitets- och gymnasieutbildning reflekterar i högre grad, 48 respektive 45% jämfört med 33% bland personer med endast grundutbildning.

HEMBEREDSKAP

Har den ryska invasionen i Ukraina fått dig att ändra uppfattning om vikten av att vara förberedd och att ha en hemberedskap?

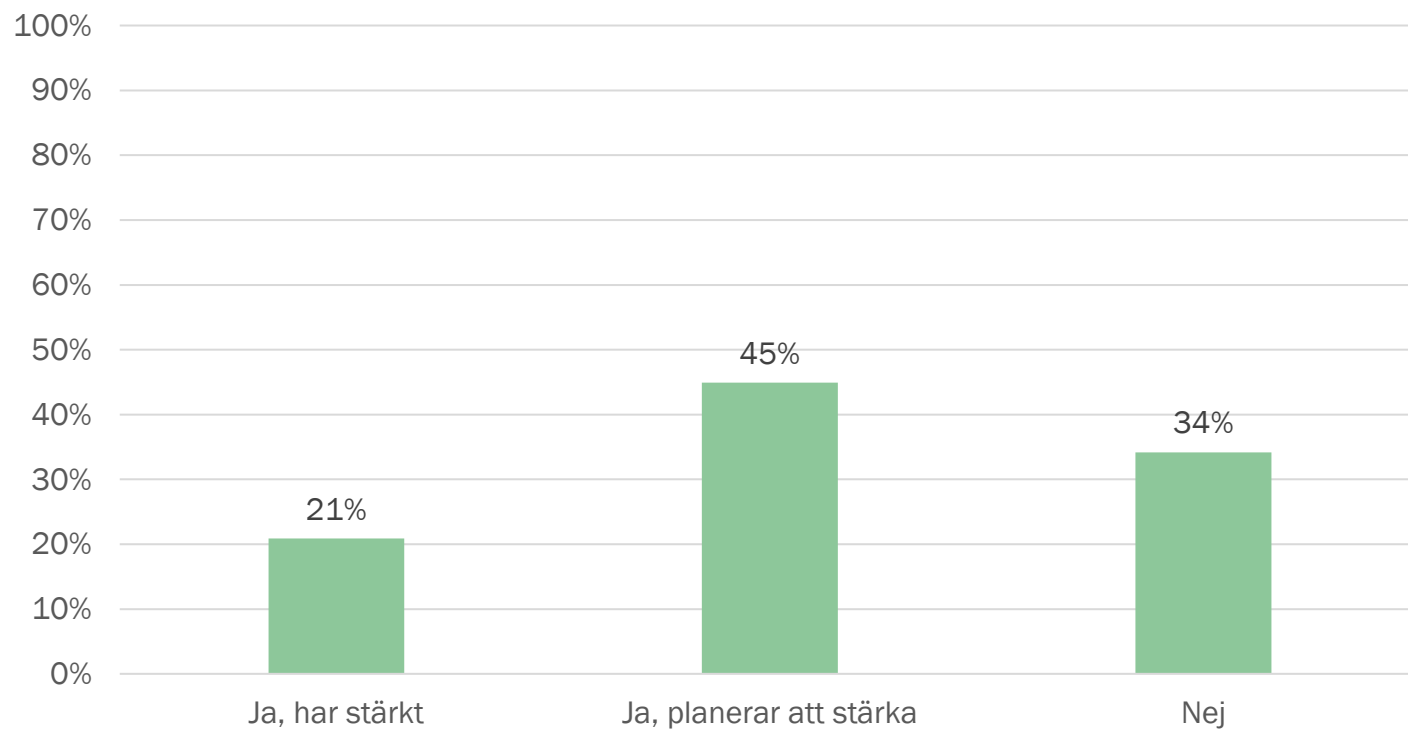
Antal svarande =1044

Signifikanta skillnader

Kvinnor tycker i högre grad att hemberedskap blivit viktigare, 65% jämfört med 50% bland män, som i större utsträckning inte ändrat sin uppfattning.

HEMBEREDSKAP

Har den ryska invasionen i Ukraina gjort att du stärkt eller planerar att stärka ditt hushålls hemberedskap?

Antal svarande =1044

Signifikanta skillnader

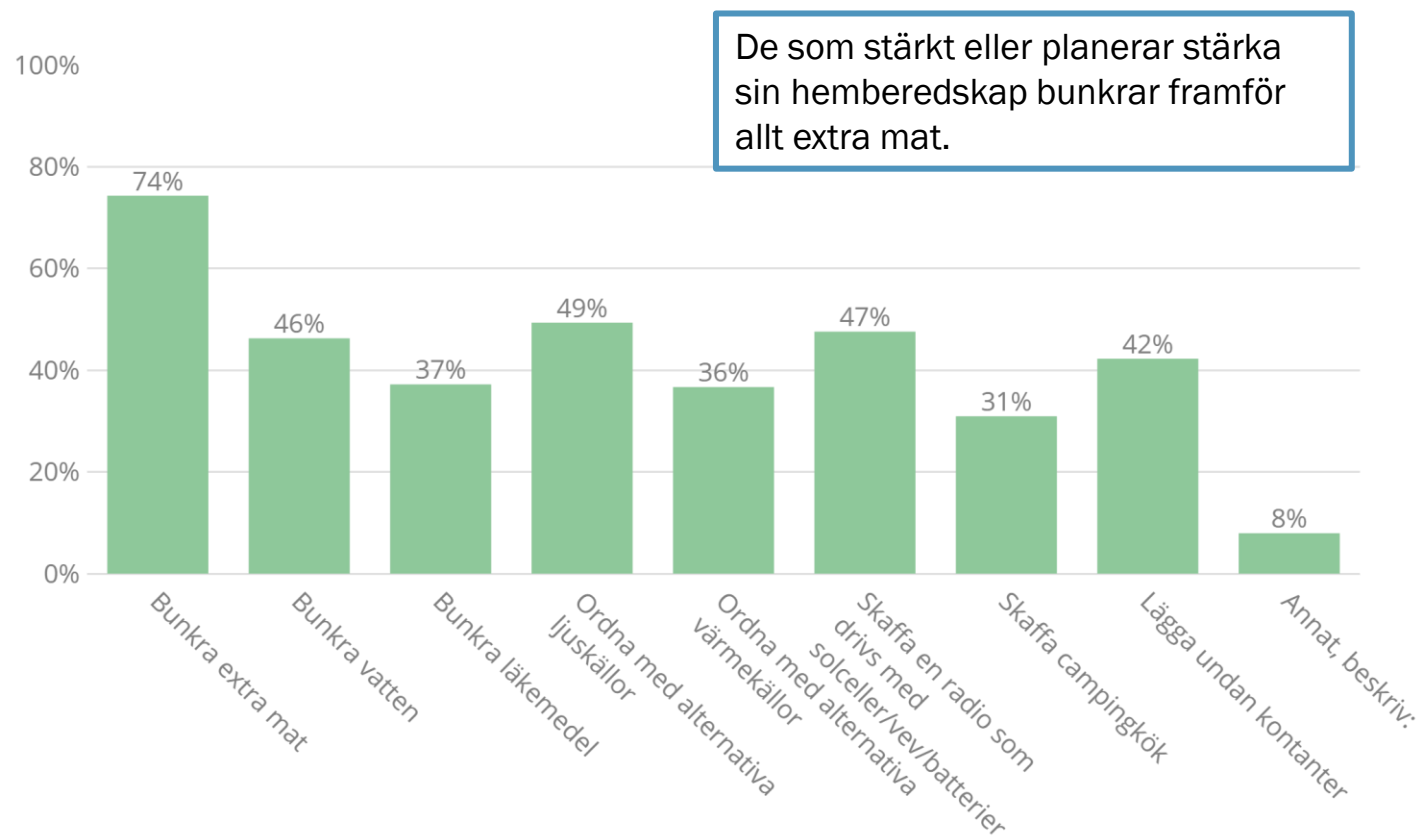
Kvinnor har i större utsträckning stärkt hemberedskapen, 24% jämfört med 18% bland män.

Kvinnor planerar också att stärka hemberedskapen i större utsträckning, 50% jämfört med 41% bland män.

Unga har i mindre utsträckning stärkt hemberedskapen, 14% jämfört med 23-25% i övriga åldersgrupper.

HEMBEREDSKAP

Hur har du stärkt/planerar du att stärka din hemberedskap?

Flera svar möjliga. Antal svarande =689

Ex på annat:
Solcellsladdare till mobilen
Kollat upp skyddsrum
Extra drivmedel

Signifikanta skillnader

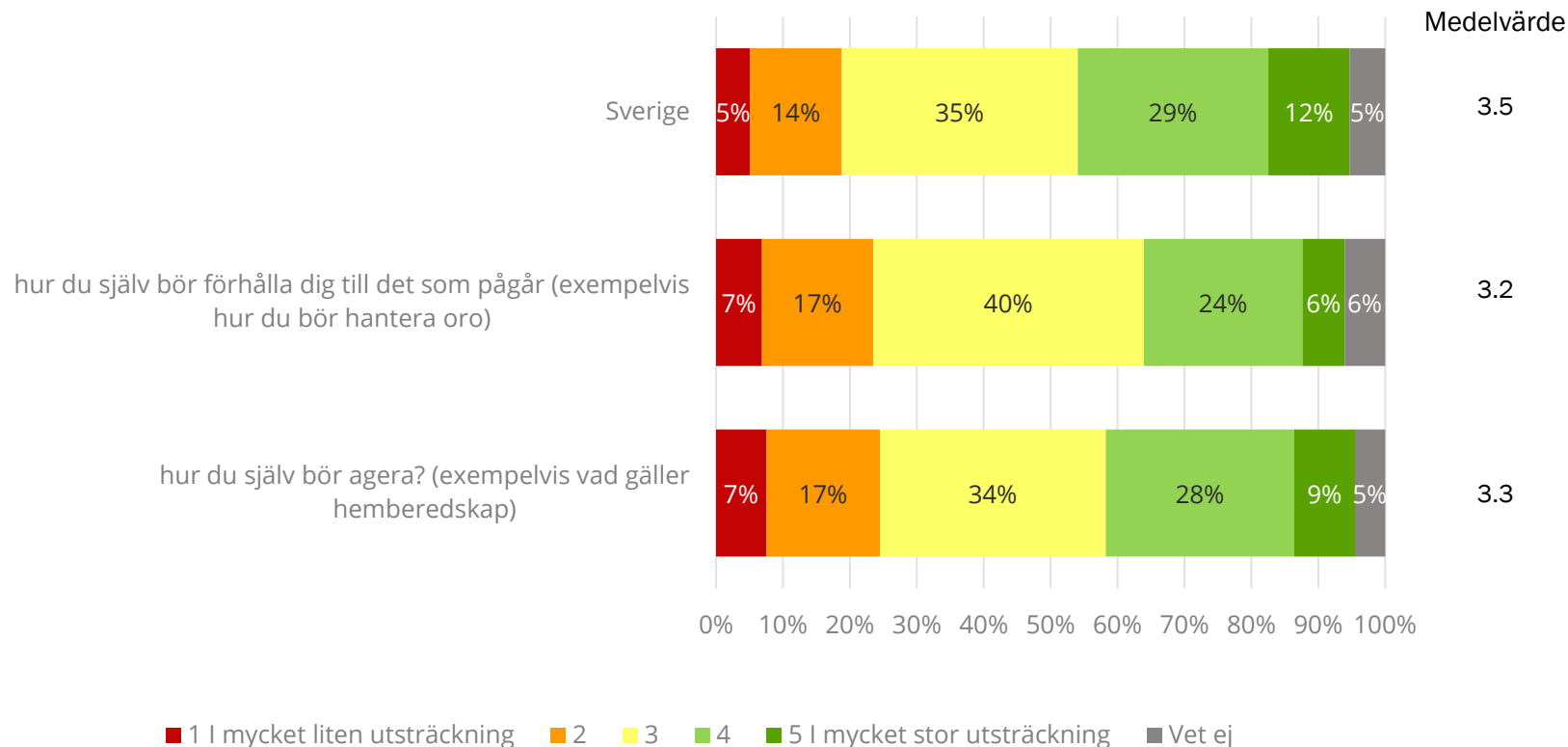
Ju äldre desto vanligare att lägga undan kontanter. Det är fler bland unga 15-29 år som bunkrar extra mat och läkemedel.

Det är fler på landsbygden som ordnar alternativa värmekällor.

Det är fler bland personer med låg utbildningsnivå (grundskola) som bunkrar läkemedel.

INFORMATIONSIINHÄMTNING

I vilken utsträckning tycker du att det finns tillräckligt med information om hur det försämrade säkerhetspolitiska läget påverkar...

Antal svarande =1044

Signifikanta skillnader

Det är en större andel kvinnor som tycker informationen är tillräcklig om hur man själv bör förhålla sig till det som händer samt hur man själv bör agera.

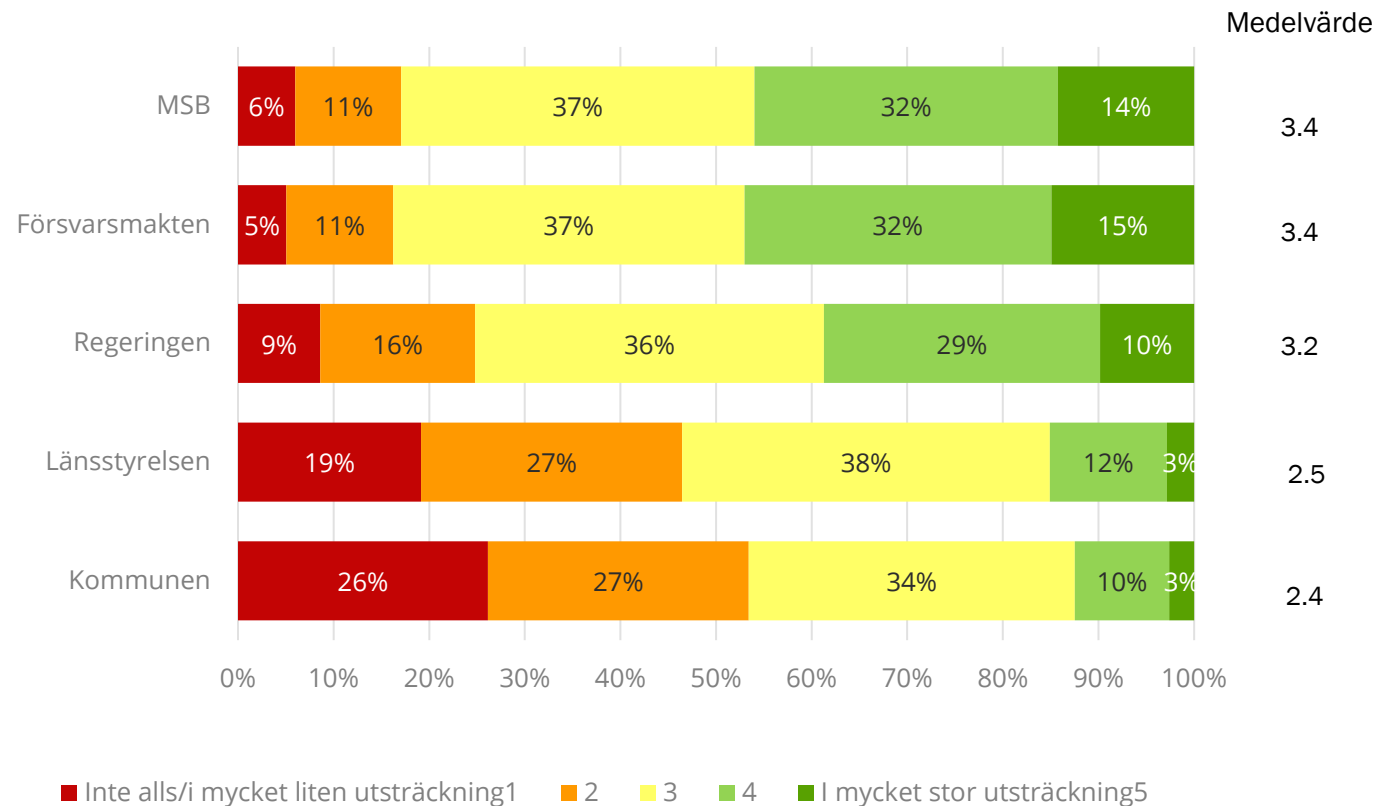
Äldre tycker i större utsträckning att informationen är tillräcklig, särskilt tydligt är det i förhållande till hur man själv bör agera, 38-43% jämfört med 29% bland unga 15-29 år.

Personer med universitetsutbildning tycker i högre utsträckning att informationen är tillräcklig för alla tre perspektiven.

INFORMATIONSIINHÄMTNING

I vilken utsträckning bedömer du att följande myndigheter har tillräcklig relevant information om det försämrade säkerhetspolitiska läget, utifrån hur det kan påverka Sverige och hur du själv bör agera och förhålla dig?

Antal svarande =1044

Signifikanta skillnader

Kvinnor bedömer i större utsträckning att myndigheterna har tillräcklig relevant information jämfört med män.

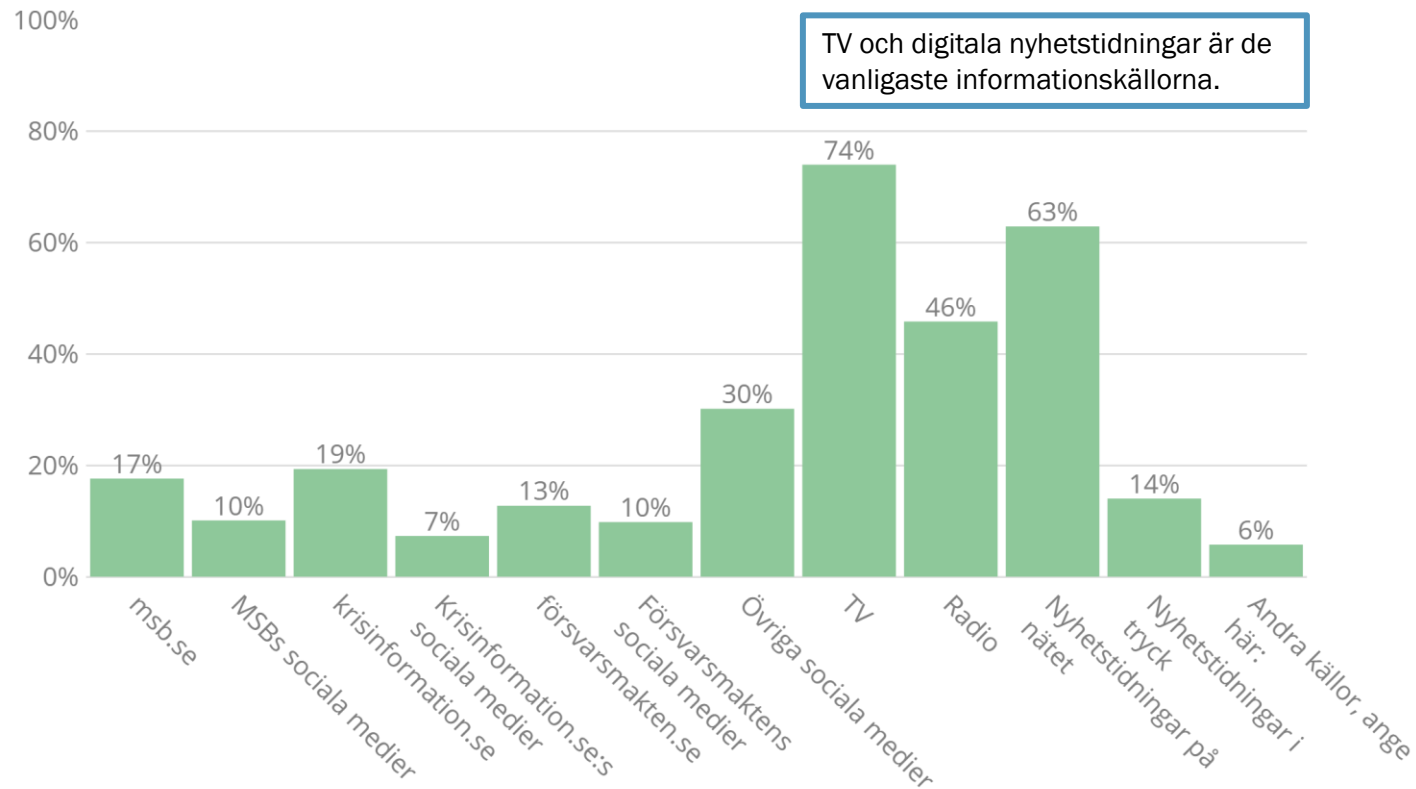
De äldre åldersgrupperna, 50-64 år och 65-74 år bedömer i högre grad att MSB, Försvarsmakten och Regeringen har tillräcklig relevant information jämfört med de yngre åldersgrupperna.

Personer med universitetsutbildning bedömer i högre grad att MSB, Försvarsmakten och regeringen har tillräcklig relevant information jämfört med övriga utbildningsgrupper.

53% anser att kommunen inte har tillräckligt med relevant information.

INFORMATIONSSINHÄMTNING

Vilka av nedanstående källor använder du i huvudsak för information om Rysslands invasion i Ukraina och det försämrade säkerhetspolitiska läget?

Ex på annat:
Utländska media som exempelvis Reuters, BBC
Omni
Existenz

Flera svar möjliga. Antal svarande =1044

Signifikanta skillnader

Webbplatserna msb.se och krisinformation.se används i högre grad av kvinnor, 21 respektive 25%, jämfört med 15 respektive 13% bland män.

Försvarsmaktens kanaler samt radio används företrädesvis av män.

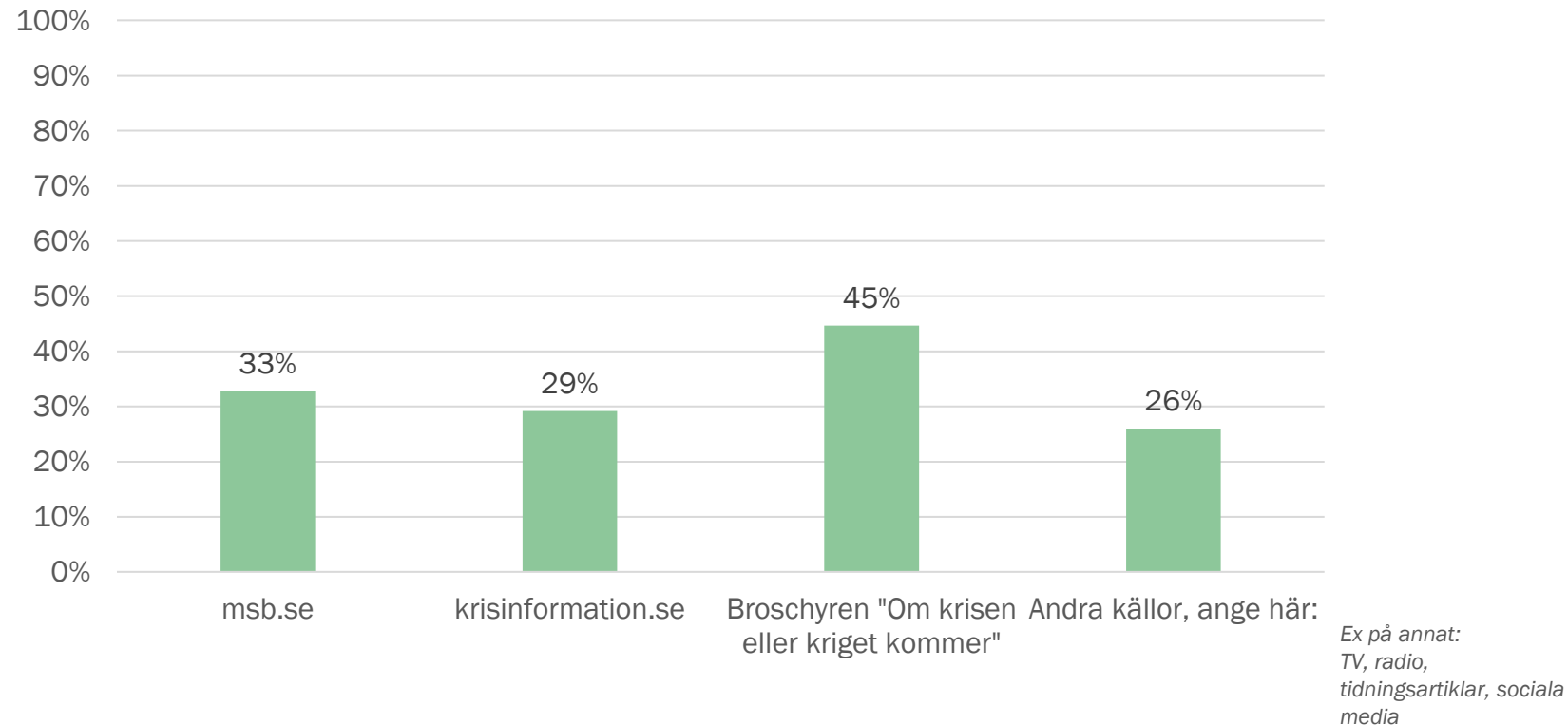
Unga, 15-29 år, använder i större utsträckning sociala medier och Försvarsmaktens kanaler, jämfört med företrädesvis de äldre målgrupperna.

De norra regionerna lyssnar i större utsträckning på radio jämfört med övriga regioner.

Ju högre utbildningsnivå desto fler som läser nyhetstidningar på nätet.

INFORMATIONSSINHÄMTNING

Vilka av nedanstående källor har du använt för information om hur du kan stärka din och dina näras hemberedskap?

Flera svar möjliga. Antal svarande =1044

Signifikanta skillnader

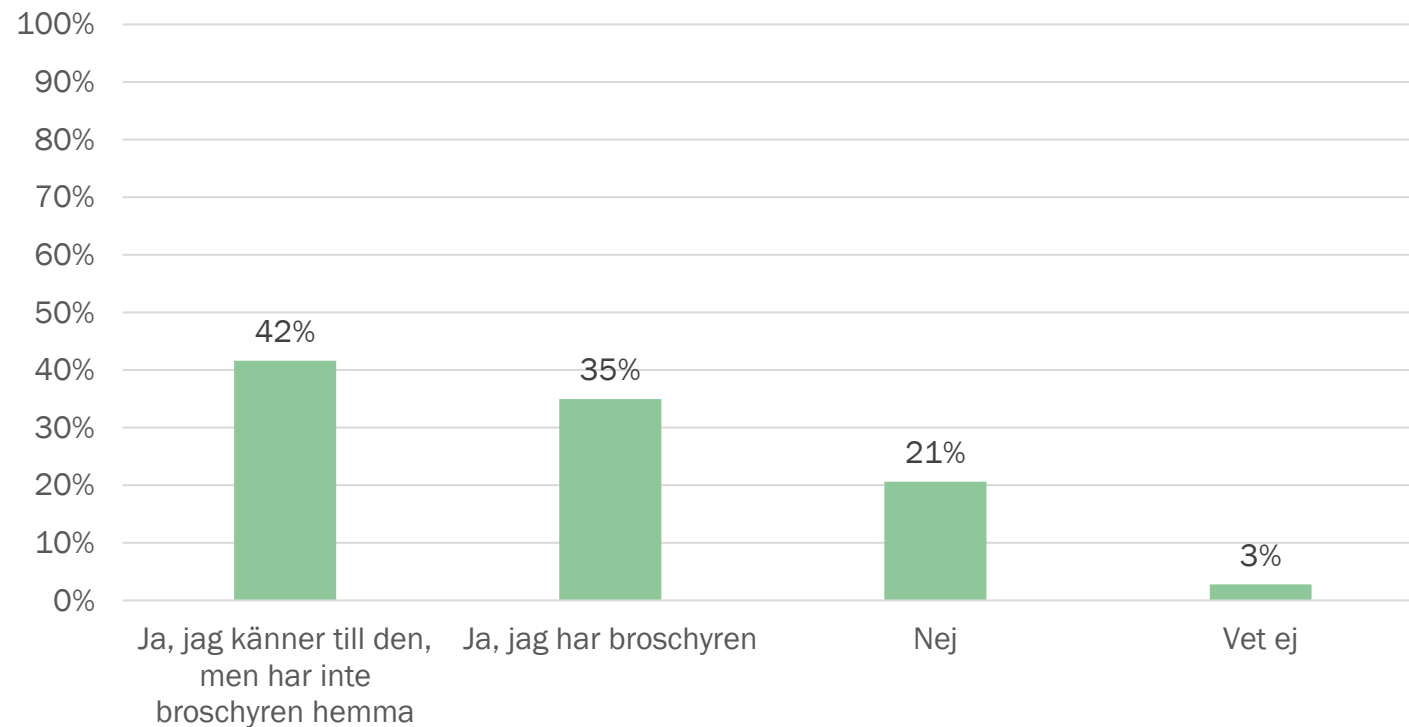
Webbplatsen krisinformation.se och broschyren används i högre grad av kvinnor, 33 respektive 48%, jämfört med 26 respektive 42% bland män.

Den äldsta åldersgruppen, 65-74 år, använder inte webbplatserna i så stor utsträckning som övriga åldersgrupper. Msb.se används främst av 30-49-åringar (39%) och krisinformation.se främst av 15-29-åringar (38%).

Personer med universitetsutbildning har i högre grad använt msb.se och broschyren, 36% respektive 50%. Personer med grundskoleutbildning har i högre grad använt krisinformation.se, 40%.

BROSCHYREN OM KRISEN ELLER KRIGET KOMMER

Känner du till MSB:s broschyr ”Om krisen eller kriget kommer”?

Antal svarande =1044

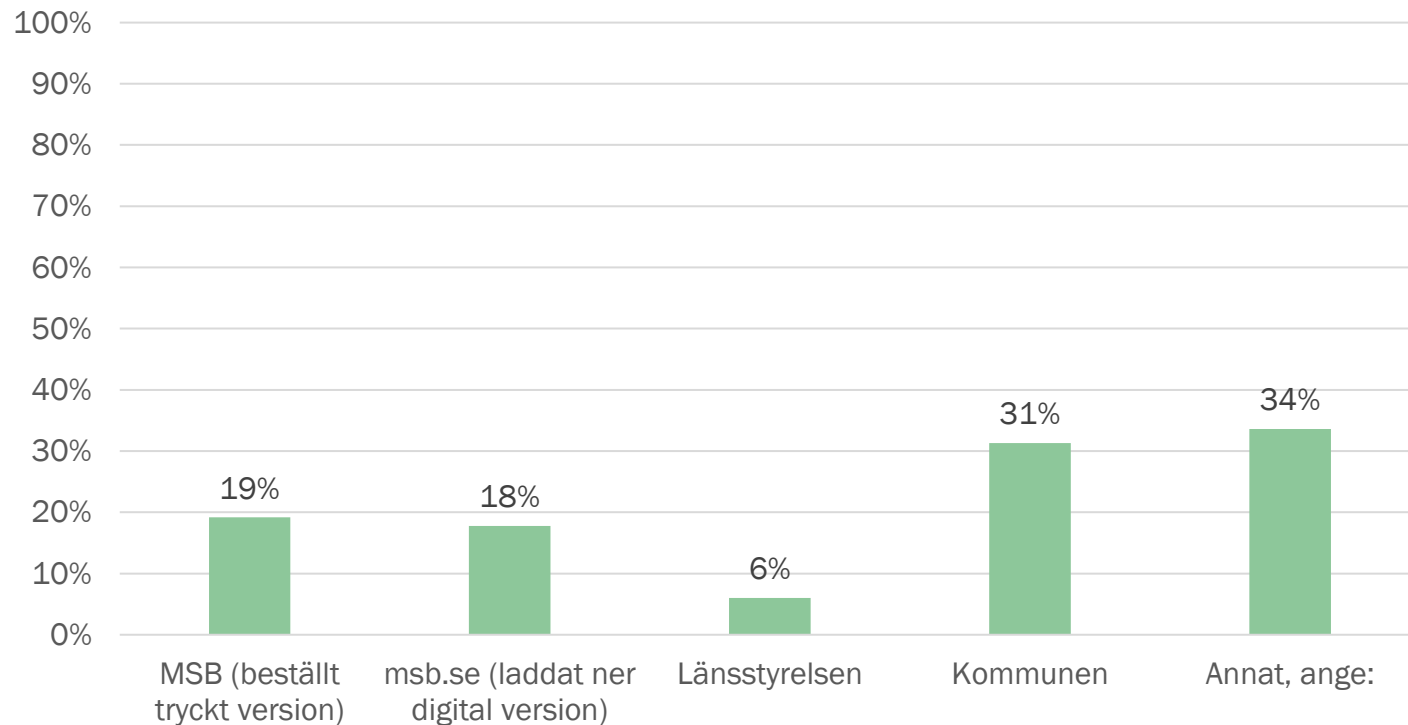
Signifikanta skillnader

Ju högre upp i åldersgrupperna desto fler som har broschyren. Bland de unga 15-29 år är det fler som inte känner till broschyren, 34%.

Det är fler bland högutbildade som har broschyren. Det är företrädesvis personer i de lägre utbildningsgrupperna som inte känner till broschyren, 26-27%.

BROSCHYREN OM KRISEN ELLER KRIGET KOMMER

Varifrån har du fått broschyren ”Om krisen eller kriget kommer”?

*Ex på annat:
I brevlådan/postalt
Kommer inte ihåg*

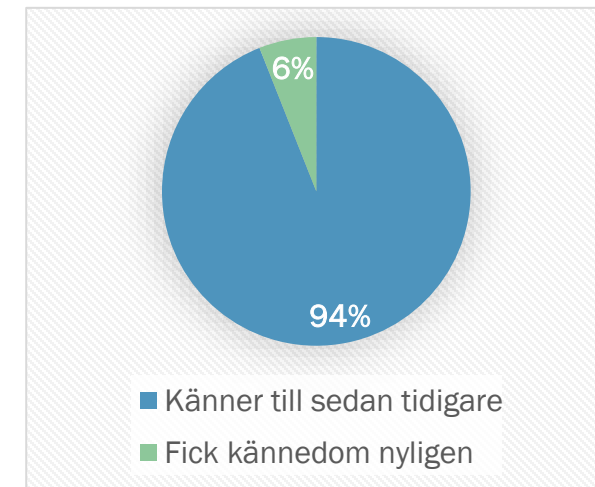
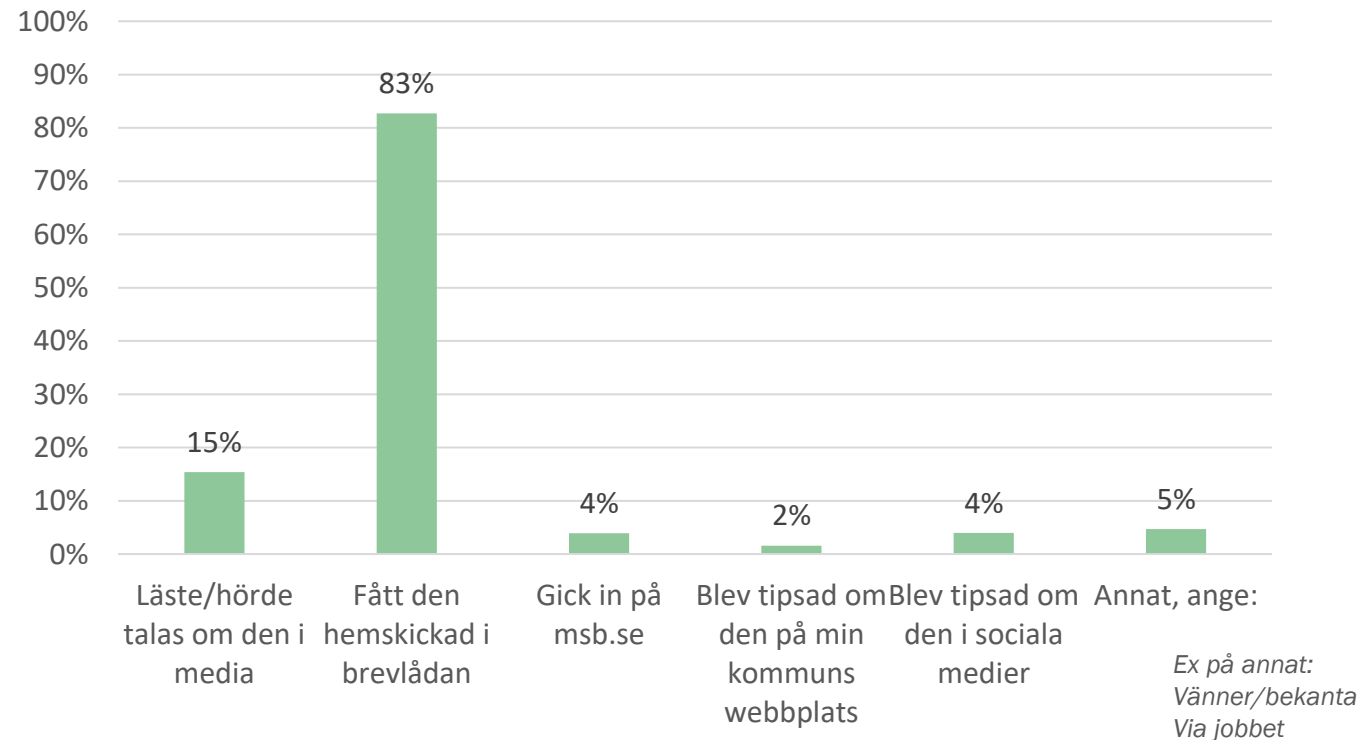
Signifikanta skillnader

Det är företrädesvis unga, 15-29 år, som uppger att de fått broschyren från kommunen, 40%, främst jämfört med åldersgruppen 30-49 år, 25%.

Personer med universitetsutbildning har i större utsträckning laddat ner digital version via msb.se, 22%, jämfört med 10-12% i de andra utbildningsgrupperna,

BROSCHYREN OM KRISEN ELLER KRIGET KOMMER

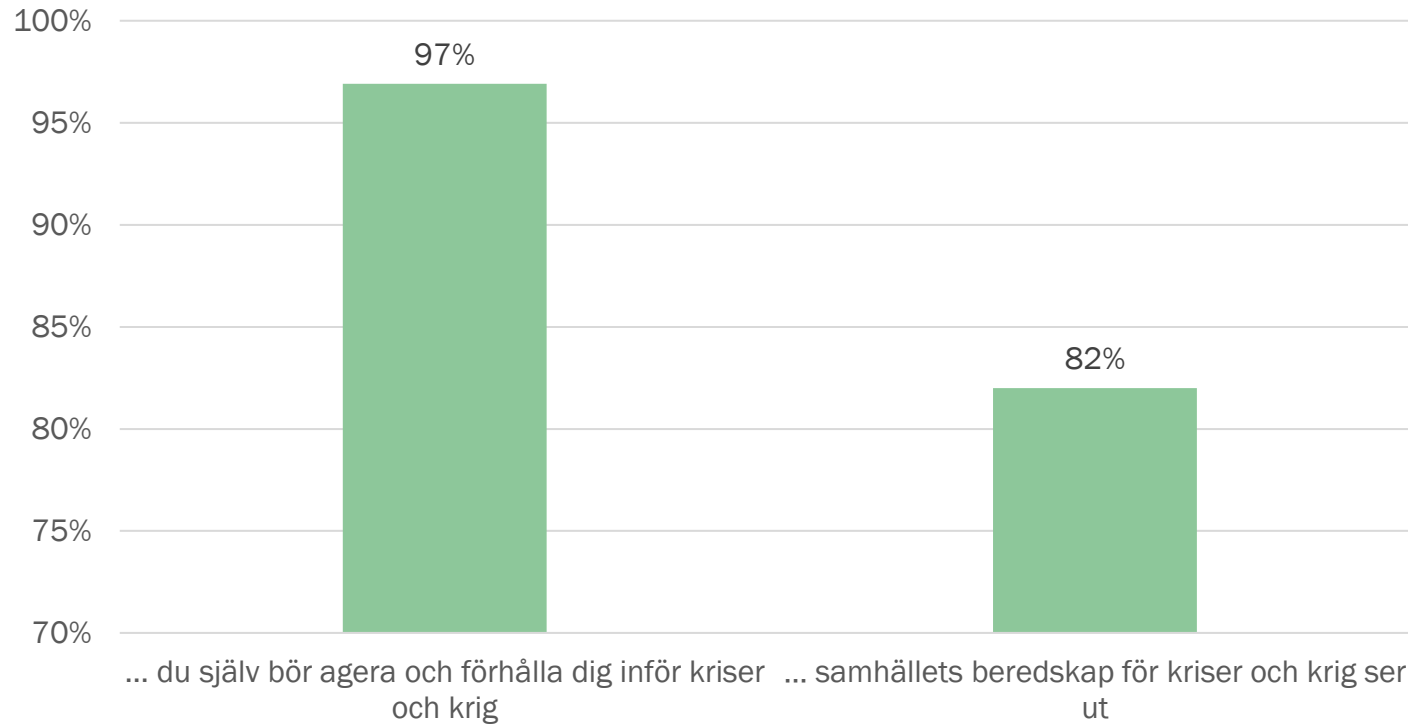
Hur fick du kännedom om broschyren ”Om krisen eller kriget kommer”?

Hade du hört talas om broschyren innan det försämrade säkerhetspolitiska läget?

BROSCHYREN OM KRISEN ELLER KRIGET KOMMER

Andelen som upplever att broschyren ”Om krisen eller kriget kommer” ger relevant information om hur...

Signifikanta skillnader

Det är en större andel i åldersgruppen 50-64 år som svarar att den ger relevant information om hur man bör agera och förhålla sig inför kriser och krig, 99%, främst jämfört med åldersgruppen 30-49 år, 94%.

BROSCHYREN OM KRISEN ELLER KRIGET KOMMER

Vilken information saknar du i broschyren "Om krisen eller kriget kommer"?

Tycker den är mer inriktad på kris än på krig.

Tips om att ha tändstickor. Göra upp eld. Många yngre kan nog inte sådant.

Var alla skyddsrummen finns i närområdet

Informationen är förlegad och bidrar till en ökad oro och panik i samhället.

Hur man ska hantera kommunikation ifall nätverket för mobiltelefoner går ned, eller om strömmen stryps.

Det finns heller ingen information om hur man hittar ett skyddsrum eller hur auktoriteter på området kommer kontakta allmänheten.

BROSCHYREN OM KRISEN ELLER KRIGET KOMMER

Frisvar om vad man saknar i broschyren:

Viss förberedelse kunde vara tydligare.
Vet inte exakt var och hur många skyddsrum det finns i vår kommun.
Kanske om skyddsrum
Verklighetsförankring.
Vatten, jod, skyddsrum, evakuering
Var finns skyddsrum till exempel
Var alla skyddsrummen finns i närområdet
Vad som händer efter den uppmanande perioden att försörja sig själv med vatten och mat
Vad kommunen gör, hur länge man ska sitta i skyddsrum, hur man skaffar vatten osv
Utryck för hur vi redan nu kan förbereda oss i ex handfasta råd
Typ var en vänder sig, när en ska vända sig någonstans för att hjälpa till och liknande.
Taktiken
Sverige har inte varit i krig sedan 1814. Sluta.
Stormkök
Skyddsrum. Krigsplanering, Frivilligorganisation
Skyddsrum i närområdet (kanske per kommun) eller närort.
Skydd etc för oss som bor på landsbygd
Samhällets beredskap och lager
Saknar mer info om vart ex signaler och skyddsrum finns
Osäker måste leta rätt på den
Olika myndigheters och andra offentliga organs ansvar
När det är aktuellt att agera
Möjligtvis lite information om hur samhället ska agera. Vad man ska leta efter. Vad för hjälp som kommer finnas.

Mer praktiskt information om förberedelse för om ex elen försvinner osv
Mer om skyddsrum
Mer lokalt och det går ju inte att förvänta sig Grundläggande info
Mer information om skyddsrum.
Mer info om skyddsrum
Mer detaljerat information
Mer detaljer kring vad man ska göra under ett pågående krig / kris
Länge sen jag läste den, vet ej
Lite mer om totalförsvaret uppbyggnad och tanke. Vad ska jag göra....
Jag minns inte vad som står i broschyren
Inte broschyrens fel, men vilka prioriteras få plats i skyddsrummen som finns kvar?
Huruvida skyddsrum är obrukbara eller ej i dagsläget.
Hur Sverige agerar i krissituationer
Hur samhället löser problemet
Hur vår beredskap egentligen är.
hur man försvarar sitt hem
Hemsidor till var man kan köpa tex vevradio, stormkök osv
Vad kommunen, staden, myndigheterna osv gör ifall det blir kris eller krig
Hantering av desinformation / propaganda
Ger en bra överblick, men inte så många detaljer kanske.
Bemötande gentemot medmänniskor under kris.
Alternativa skyddsrum, om du bor bredvid ett ev strategiskt mål, borde finnas länkar till information för just den ort där du bor
Aktuella fakta om avbrott på nätet, desinformation, hackers, o.s.v.

ATTITYDS REFLEKTIONER OCH KOMMENTARER

Ökad oro och ökad beredskapsvilja

Det försämrade säkerhetspolitiska läget i Europa med anledning av Rysslands invasion i Ukraina skapar en oro hos stora delar av svenska befolkningen. Det påverkar såväl attityder och uppfattningar som beteende kopplat till beredskap:

- Cirka hälften av Sveriges befolkning känner ett större ansvar för sin egen och sina näras beredskap, liksom för Sveriges beredskap i stort.
- Mer än hälften av befolkningen tycker beredskap blivit viktigare och har stärkt eller planerar att stärka sin hemberedskap.
- 21% har stärkt sin hemberedskap och 45% planerar att stärka sin hemberedskap

Informationsläget

Undersökningsresultatet indikerar att människor vill ha mer information om hur det säkerhetspolitiska läget kan påverka Sverige och hur man själv bör agera och förhålla sig. Endast 2 av 5 upplever att de får tillräckligt med information och då främst äldre och högutbildade.

Information från myndigheter

När det gäller omfattningen av relevant information från myndigheter, så får MSB och Försvarsmakten bra omdöme. Endast ca 15 % bedömer att de inte ger tillräcklig relevant information. Att jämföra med kommuner där mer än hälften av de svarande ger underbetyg.

Bra omdöme för MSB:s webbplatser

Innehållet på MSB:s webbplatser får högt omdöme av användarna. Däremot är det inte så många som söker information via MSB:s kanaler. (Exempelvis söker 17% information via msb.se och 10% följer MSB på sociala medier).

Vad kan MSB göra för att bemöta informationsbehovet?

Vi ser att det kan behövas insatser som ökar kännedom och användning av MSB:s egna informationskanaler. Det kan till exempel göras genom att nyttja närvaron i andra kanaler, inte minst TV, digitala nyhetstidningar och radio, som framstår som huvudsakliga källor för informationsinhämtning, till att hänvisa till de egna informationskanalerna.

LINN NILSSON

Projektledare

054 777 06 06 | 0702 18 84 41

linn@attitydikalstad.se

www.attitydikalstad.se

MSB1953 – april 2022
ISBN 978-91-7927-263-0

attityd